

Accept local cookies

19-10-2020

An interdisciplinary study on consumer wishes regarding the involvement with local and sustainable food in Wageningen, Renkum and Ede

Written by: Anouk Hagens, Charlotte Stam, Gelieke Steeghs, Guusje van Tienhoven, Jose Noë, Martine Wijnstra

PROJECT: GOED PUNT! BRINGING CITIZENS AND FARMERS TOGETHER BY MEANS OF NEW OUTLETS FOR SUSTAINABLE AND LOCAL FOOD IN WAGENINGEN, RENKUM AND EDE

Colophon

This report was commissioned by the ‘Goed Punt!’-project.

More information on this project can be found on: <https://www.voedselanders.nl/goed-punt/>

© 2020 – Anouk Hagens, Josje Noë, Charlotte Stam, Gelieke Steeghs, Guusje van Tienhoven, Martine Wijnstra

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced or distributed, in any form or by any means, without the prior consent of the authors.

This report is produced by students of Wageningen University as part of their MSc-programme. It is not an official publication of Wageningen University or Wageningen UR and the content herein does not represent any formal position or representation by Wageningen University

Aanbevelingen

Aan het begin van dit project was het nog onbekend welk type afzetpunt voor lokaal en duurzaam voedsel optimaal aansloot bij de wensen en behoeften van de consumenten in de gemeenten Wageningen, Renkum en Ede, en hoe deze consumenten betrokken konden worden bij het afzetpunt. In elke gemeente zijn er initiatieven die een aantal lokale en/of duurzame producten verkopen. Echter, er is volgens consumenten nog geen afzetpunt met een compleet lokaal en duurzaam aanbod. Volgens het 'Goed Punt!'-project is er een wens van zowel consumenten als producenten om een dergelijk afzetpunt op te zetten, dat ook maatschappelijke betrokkenheid bevordert. Door middel van dit consumentenonderzoek is ondervonden welk type afzetpunt voor lokaal en duurzaam voedsel, dat betrokkenheid van consumenten bevordert, optimaal bij de wensen en behoeften van consumenten in Wageningen, Renkum en Ede past. Dit advies bevat twee afzonderlijke delen: een advies over een online platform voor alle drie gemeenten, en aanbevelingen per gemeente omtrent een fysiek afzetpunt. Ten eerste zullen de aanbevelingen van het online platform worden toegelicht. Ten tweede zullen er aanbevelingen per gemeente worden gedaan. Daarnaast is het resulterende advies visueel samengevat in de vorm van een brochure (één per gemeente). Er is ook een Excel-bestand opgemaakt waarin gedetailleerd staat beschreven hoe het online platform eruit zal komen te zien betreffende de uitvoering. Hier kan een web-developer vervolgens mee aan de slag.

Algemene aanbevelingen

Op basis van het literatuuronderzoek waarin verschillende vormen van consumentenbetrokkenheid worden beschreven, werd duidelijk dat er behoefte is aan consumentgerichte initiatieven in de drie gemeenten. In Wageningen moet dit initiatief losjes worden georganiseerd, in Renkum en Ede moet het gericht zijn op maatschappelijke betrokkenheid. Deze vormen van betrokkenheid passen het beste bij de lokale situatie, want de deelnemers uit Wageningen gaven aan dat er geen behoefte is aan een geheel nieuw fysiek afzetpunt, aangezien er tal van bestaande initiatieven zijn rond lokaal en duurzaam voedsel. In Renkum en Ede is er een wens voor een nieuw fysiek afzetpunt, omdat de deelnemers aangeven dat er weinig initiatieven zijn. In alle gemeenten wordt samenwerking met bestaande initiatieven sterk aanbevolen.

Het wordt aanbevolen om een online platform te creëren dat lokale en duurzame producten aanbiedt in een webshop. Via de webshop kunnen de consumenten verschillende producten bestellen die thuis geleverd worden of opgehaald kunnen worden bij een afhaalpunt. De deelnemers spraken de voorkeur uit voor meerdere afhaalpunten verspreid over de gemeentes, om lokaal en duurzaam eten toegankelijker te maken voor een grotere groep consumenten. De afhaalpunten kunnen zich bijvoorbeeld bevinden bij bestaande winkels, op een boerderij, op de markt, in een buurthuis of in een nieuw fysiek afzetpunt. Het afhaalpunt op een lokale markt is een investering met een laag risico en kan een prima startpunt zijn, omdat het een breed scala aan inwoners laat wennen aan een nieuw verkooppunt op een laagdrempelige manier. De deelnemers gaven aan dat het nodig is om bij het project na te denken over welke verkooppunten er al zijn en om samen te werken met bestaande initiatieven in plaats van een concurrent te zijn. Het is nog niet bekend of lokale initiatieven hiervoor openstaan, maar het wordt noodzakelijk geacht om de afzet van producten uit korte ketens te verhogen.

Een belangrijke belemmering voor consumenten om lokaal en duurzaam voedsel te kopen is het gebrek aan informatie over waar je de producten kunt kopen en de onduidelijkheid rondom de concepten 'lokaal' en 'duurzaam'. Daarom is het aanbevolen om een kaart te maken in het online platform, waarin alle producenten worden weergegeven. Om duidelijkheid te creëren rondom welke producten 'lokaal' en 'duurzaam' zijn, is het aanbevolen om transparant te zijn over de productkeuze, het productieproces

en de herkomst van het product. Respondenten gaven aan dat open en eerlijke communicatie naar consumenten essentieel is om consumenten te binden aan het afzetpunt, omdat dit een vertrouwensband schept. Daarnaast is er de wens bij de respondenten om in direct contact te staan met de boer, omdat zij nieuwsgierig zijn naar wat er allemaal gebeurt op een boerderij. Het online platform kan hier een rol in spelen door nieuwsbrieven en blogposts te maken, waarin boeren hun passie kunnen delen met consumenten. Dit creëert ook meteen transparantie en helderheid over de herkomst van de producten. Naast de informatie over de producten, kan het online platform mogelijkheden bieden voor consumenten om betrokken te worden. Opties om vrijwilligerswerk te doen of om deel te nemen aan activiteiten zoals excursies en workshops worden aangeraden. Binnen het vrijwilligerswerk van consumenten is het belangrijk dat het laagdrempelig is, omdat veel respondenten hebben aangegeven alleen sporadisch mee te willen helpen. Om ervoor te zorgen dat het platform inclusief is moet het platform bestaan uit een website en mobiele applicatie in Nederlands en Engels. Push berichten worden aanbevolen om consumenten actief eraan te herinneren producten te bestellen en nieuwsberichten te lezen.

Op basis van de enquête wordt het aangeraden om als definitie van lokaal de producten te nemen die geproduceerd zijn binnen een straal van 30 tot 50 kilometer. Het gebruik van (plastic) verpakkingen moet zo laag mogelijk zijn omdat respondenten aangeven dit een belangrijk aspect van duurzaamheid te vinden. Een alternatief kan zijn om herbruikbare verpakkingen te gebruiken.

Aanbevelingen per gemeente

Meerdere respondenten gaven aan dat een online platform een aanvulling moet zijn op de bestaande offline platformen. Aangezien de wensen met betrekking tot de invulling hiervan verschillen per gemeente wordt per gemeente een eigen advies gegeven.

Gemeente Wageningen

Een van de belangrijkste bevindingen uit de gemeente Wageningen is dat er geen behoefte is aan een nieuw fysiek punt. De respondenten gaven aan dat het onduidelijk is hoeveel initiatieven er momenteel zijn, omdat nergens een overzicht te vinden is. Graag zien zij meer samenwerking tussen bestaande initiatieven. Het wordt afgeraden om een nieuw fysiek punt op te richten in de Gemeente Wageningen, maar om juist bestaande initiatieven te gebruiken als afhaalpunt. Dit is gebaseerd op de wensen van de consument en dus nog niet besproken met producenten of bestaande initiatieven. Het wordt aangeraden om veel samen te werken met wat zich al in de omgeving bevindt, omdat respondenten aangaven dat het voor hen een grote belemmering is dat alle huidige locaties zo verspreid zijn. In Wageningen is er behoefte aan een consument gedreven, losjes georganiseerd initiatief, zoals omschreven in de literatuurstudie. Het moet eenvoudig bereikbaar zijn voor consumenten, vrijblijvend, en bij voorkeur een combinatie van een online en offline platform. De respondenten van de gemeente Wageningen gaven aan dat duurzaamheid een belangrijk aspect is, maar dat zij sceptisch zijn over de waarde van duurzaamheidslabels. Duurzaamheid kan gestimuleerd worden door verpakkingsvrije producten te verkopen. Daarnaast is het belangrijk transparant te zijn over de herkomst van producten. Aangezien Wageningen een studentenstad is, is het aangeraden om gebruik te maken van de flexibiliteit van de studenten met betrekking tot tijd. In het onderzoek hebben studenten aangegeven dat zij bereid zijn vrijwilligerswerk te doen in ruil voor producten. De behoeften van andere inwoners van de gemeente kunnen worden vervuld door middel van een online platform. Deze behoeften zijn: contact met producenten, informatie over de herkomst van je product en de productiemethode. Daarnaast is het aangeraden om een overzicht van bestaande initiatieven en boerderijen in de omgeving te verstrekken om het voor de consument duidelijker te maken waar zij lokaal en duurzaam voedsel kunnen kopen.

De volgende stappen moeten worden ondernomen om lokale en duurzame voedselconsumptie in Wageningen te stimuleren. Als eerste moet er een samenwerking tussen bestaande initiatieven worden

gestimuleerd, om zo punten te creëren waar de producten van meerdere producenten kunnen worden verzameld en verkocht. In de opzet van het netwerk kunnen studenten worden ingezet om te werken in ruil voor voedsel. Daarnaast moet er een centraal informatiepunt komen met transparante informatie over de producten.

Gemeente Renkum

In Renkum is er behoefte aan een initiatief dat gebaseerd is op consumenten en dat focust op maatschappelijke betrokkenheid, zoals beschreven in de resultaten van het literatuuronderzoek. De inwoners vertelden dat ze behoefte hadden aan een fysieke locatie, waar ze andere mensen kunnen ontmoeten. De gemeente Renkum is wijds uitgestrekt en omvat meerdere dorpen. Daarom worden meerdere afhaalpunten verspreid over de hele gemeente aanbevolen. Daarnaast is het aanbevolen om een nieuwe fysieke locaties in dorpskernen op te zetten, die zullen fungeren als ontmoetingsplek. Een locatie die geschikt is als afhaalpunt is bijvoorbeeld een buurthuis of een tuin zoals De Ommuurde Tuin. Dit soort locaties zijn groot genoeg om online bestellingen te verwerken en hebben vaak ook een ruimte beschikbaar waar mensen elkaar kunnen ontmoeten of waar een activiteit plaats zou kunnen vinden die gerelateerd is aan lokaal en duurzaam eten. Dit is belangrijk, want zo kan worden voldaan aan de wens van inwoners uit Renkum om meer verbonden te zijn met gelijkgestemde consumenten, die zich ook bezighouden met lokaal en duurzaam eten.

De volgende acties dienen prioriteit te krijgen bij het stimuleren van de consumptie van lokaal en duurzaam eten in de gemeente Renkum. Allereerst moet er een centraal afhaalpunt worden gecreëerd in het centrum van de stad. Consumenten kunnen dan daar hun bestelde producten ophalen, en ook gelijkgestemden ontmoeten. Er kunnen ook recepten worden gedeeld en diners worden georganiseerd.

Gemeente Ede

De gemeente Ede is uitgestrekt en de stad Ede is relatief groot. Participanten van de gemeente Ede delen Ede op in wijken en zien hier graag verschillende afhaalpunten in terugkomen. Niet alleen in de wijken van de stad, maar ook in de dorpen, zoals Lunteren en Bennekom, worden verschillende afhaalpunten aangeraden. In Ede is er behoefte aan consumentgerichte initiatieven, die de focus leggen op connecties maken tussen mensen en het creëren van een gemeenschap, zoals beschreven in de bevindingen van de literatuurstudie, aangezien er behoefte is aan gemeenschapsvorming rondom lokaal en duurzaam voedsel. Een voorgesteld idee voor het vormen van een gemeenschap is een diner gemaakt van lokale producten door een lokale kok. Een punt dat herhaaldelijk is genoemd is de behoefte aan meer informatie en communicatie omtrent lokaal en duurzaam voedsel. Het wordt daarom geadviseerd om de inwoners op de hoogte te brengen van bestaande verkooppunten van lokaal en duurzaam voedsel via een online platform. Een ander punt dat duidelijk werd, is dat veel respondenten nog niet verbonden zijn met het onderwerp lokale en duurzame voeding, maar wel meer verbonden willen worden. Het advies is daarom per wijk of dorp ambassadeurs van lokale en duurzame voeding aan te stellen, een rol waarvan de deelnemers aangaven die graag op zich te willen nemen. Deze ambassadeurs kunnen informatie geven om onwetendheid te overkomen en mensen bij elkaar te brengen.

Tot slot zouden de volgende acties prioriteit moeten krijgen met betrekking tot het vergroten van de consumptie van lokale en duurzame producten in de gemeente Ede. Allereerst moeten ‘voedsel ambassadeurs’ worden aangesteld die het bewustzijn over lokaal en duurzaam voedsel vergroten en gemeenschapsvorming bevorderen. Verder is het vanwege het grote oppervlak van de gemeente aan te raden om meerdere afzetpunten te creëren om zo veel mogelijk inwoners te bereiken.

Overzicht online platform

Een mogelijke structuur voor een online platform wordt hieronder gegeven. Een mogelijke lay-out voor het online platform is weergegeven in de brochure. Daarnaast is er een Excel bestand waarin de volledige structuur van een website wordt weergegeven.

- **Webshop** – Bevat de optie om lokale en duurzame producten, groentes of maaltijdboxen te bestellen. Eventueel met de optie om een abonnement te nemen op een maaltijdbox. De bestellingen kunnen opgehaald worden op een fysieke afhaallocatie
- **Kaart** – de kaart bevat een overzicht met alle locaties van afhaalpunten en de producenten uit Wageningen, Renkum en Ede die meedoen met dit project
- **Wie zijn wij?**
 - **Manifest** – het manifest legt het doel van de outlet uit, de normen en waarden die er gelden, en de verschillende labels en voorwaarden voor producten
 - **Labels** – overzicht van alle product labels
 - **Onze boeren** – een overzicht van alle boeren die meedoen en hun verhaal. Dit kan ook updates over de boerderij of de boer bevatten.
 - **Organisatiestructuur** – informatie over wie er in de outlet werkt
- **Hoe kan ik meedoen?**
 - **Vrijwilligers** - bevat informatie voor mensen die vrijwilliger willen worden. Geeft de opties aan van hoe je vrijwilliger kan zijn en eventuele compensatie zoals gratis producten.
 - **Producenten** – bevat informatie voor producenten, over hoe ze zich aan kunnen sluiten en de voorwaarden die hiervoor gelden en hoe ze een workshop kunnen organiseren.
 - **Workshops** – bevat informatie voor mensen die graag een workshop willen organiseren of hieraan mee willen doen
- **Activiteiten**
 - **Excursies** – bevat een overzicht over aankomende excursies en hoe je hiervoor kan opgeven
 - **Ontmoet de boer** – regelmatige ontmoetingen met verschillende boeren om een band tussen producent en consument te bewerkstelligen. Op deze manier kunnen consumenten leren over de herkomst van hun eten
 - **Workshops** - overzicht van de aankomende workshops zoals koken, duurzaamheid en hergebruiken van afval
- **Inspiratie**
 - **Recepten van het seizoen** – bevat recepten met producten van het seizoen
 - **Blog** – bevat berichten over lokaal en duurzaam eten uit verschillende perspectieven. Boeren kunnen bijvoorbeeld wat schrijven over hun oogst, koks kunnen recepten delen en consumenten kunnen hun ervaringen tijdens een activiteit/workshop delen
 - **Laat je horen** – geeft consumenten de mogelijkheid om inspraak te hebben in de behoeften van de outlet. Ook polls om de mening van consumenten te peilen kunnen hier geplaatst worden.
 - **Waardebonnen** – bevat kortingen voor bepaalde activiteiten en producten